

СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „НИКОЛА ЙОНКОВ ВАПЦАРОВ“

4824, с. Борино, обл. Смолян, ул. „Христо Ботев“ №29, тел.:03042/21-45,21-46, e-mail: souborino@mail.bg

Утвърждавам:

Директор:

/Зекир Велиев/

УЧИЛИЩНА ПРОГРАМА ПО ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

Настоящата училищна програма е разработена на основание чл.15, ал.4 от Наредба №13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, приета е на заседание на педагогическия съвет с протокол от 09.09.2022 г. и е утвърдена със заповед №397/14.09.2022 г.

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Настоящата програма определя политиката на СУ „Никола Й. Вапцаров“ при обучението по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование.

■ В СУ „Никола Й. Вапцаров“ – с. Борино обучението по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование се реализира , процеса на придобиване на всички видове училищна подготовка.

■ В настоящата програма се определят начините и формите за обучение и възпитание по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование в училището.

■ Програмата е съобразена с реализацията на основните цели, залегнали в стратегията за развитие на СУ „Никола Й. Вапцаров“ – с. Борино.

■ Настоящата програма се прилага и по отношение на реализацията на дейностите, свързани с работата по Национална програма „Без свободен час“, Модул „Без свободен час в училище“.

II. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОГРАМАТА

1. програмата гражданското, здравното, екологичното интеркултурното образование се разглеждат като взаимосвързан интердисциплинарен комплекс, насочен към придобиване на социални, граждански и интеркултурни компетентности на компетентности, свързани със здравето и поддържането на устойчива околна среда.

2. Гражданското образование е насочено към формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и е свързано със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина с умения и готовност за отговорно гражданско поведение.

Здравното образование е насочено към развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето.

4. Екологичното образование е насочено към формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие.

Интеркултурното образование е насочено към усвояване на знания за различни измерения на културните идентичности и за основни характеристики на интеркултурните отношения, формиращо позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот, както и умения и нагласи за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда.

III. ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

1. Изграждане на автономна и активна личност, която:

- разбира отстоява общочовешките ценности, ценностите на демокрацията и човешките права;
- познава институциите, структурата и процедурите на демократичното общество;
- зачита значимостта на всяка човешка личност в многообразието от нейните идентичности, признава правото на ценността на различието, приема равнопоставеността на всички в общото социално пространство;
- осъзнава и цени своята културна идентичност;
- взаимодейства с членовете на семейството си, общността и другите хора по конструктивен и уважителен начин;
- изразява обосновано критично гражданската си позиция;
- взема самостоятелни решения относно своето развитие, проявява инициативност способност да си поставя цели, да планира и да обосновава действията си;
- носи отговорност за поведението си и оценява влиянието на постъпките си за своя живот и този на другите хора;
- подбира адекватна информация, продукти и услуги за подобряване на здравето поддържа здравословен начин на живот за себе си и за околните;
- познава и спазва нормите за екологична култура и поведение с оглед опазване на природата и създаване на устойчива околна среда;
- познава механизмите на публичните институции на гражданското общество за прилагане на споделена отговорност за опазване на околната среда и проявява готовност за участие в тях;
- умее да прави връзки между отделни сфери на общественния живот и да разбира причините за социалните неравенства, екологичните глобалните предизвикателства.

2. Функциониране на всяка образователна институция като автономна, активна и саморазвиваща се общност, която:

- възпитава в демократичните ценности;
- насърчава инициативност, отговорност, солидарност, социална чувствителност критичност у всички участници в образователната система;
- утвърждава устойчива, включваща, демократична и здравословна среда, свободна от различните форми на агресия и дискриминация;

- изгражда и поддържа позитивен психологически климат и възможности за избори, свързани със здравето, екологията, гражданското участие, межкултурната толерантност, взаимното разбиране, зачитане и уважение;

- създава позитивна образователна среда за диалог между представителите на различните културни общности в зависимост от тяхната възраст и компетентности, включително и чрез формите на ученическото участие и самоуправление.

IV. НАЧИНИ И ФОРМИ НА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ В СУ „НИКОЛА Й. ВАПЦАРОВ” – С. БОРИНО

1. В СУ „Никола Й. Вапцаров” гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществява интегрирано в обучението по образователните направления.
2. В училищното образование гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществяват:

- в Часа на класа, включително и чрез ученическото самоуправление;
- в заниманията по интереси в рамките на целодневната организация на учебния ден;
- в рамките на дейностите по обща подкрепа за личностно развитие по реда и при условията на държавния образователен стандарт за приобщаващото образование;
- чрез реализация на Национална програма „Без свободен час”;

V. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ГРАЖДАНСКОТО, ЗДРАВНОТО, ЕКОЛОГИЧНОТО И ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

1. В ЧАСА НА КЛАСА

1.1. Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в Часа на класа се осъществяват чрез занимания, дейности и проекти в следните тематични области:

- Патриотичното възпитание и изграждането на националното самочувствие; толерантността и интеркултурния диалог;
- Финансовата и правната грамотност, в т.ч. избор на първо работно място;
- Военно обучение и защита на родината;
- Безопасността и движението по пътищата;

Защитата на населението при бедствия и аварии и оказване на първа помощ;

- Превенция на насилието, справяне с гнева и агресията мирно решаване на конфликти;
- Превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха, киберзащита;
- Кариерно ориентиране;
- Превенция и противодействие на корупцията;
- Електронно управление и медийна грамотност.

1.2. Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в Часа на класа се осъществяват и чрез дейности за последователно развитие на класа като общност и за ученическо самоуправление на ниво паралелка, клас и училище.

1.3. За организацията и съдържанието на Часа на класа Класният ръководител разработва годишен план в срокове и по ред, определени в правилника за дейността на училището, и при съобразяване с разпределението на тематичните области, определени в Наредбата. При разработването на годишния план МО на класните ръководители задължително проучват мнението и интересите на учениците от паралелката.

1.4. Обучението по отделните тематични области може да се осъществява от гост - лектори от съответните компетентни институции, от неправителствени организации или от общественици в присъствието на класния ръководител.

2. В ЗАНИМАНИЯ ПО ИНТЕРЕСИ В ГРУПИТЕ ЗА ЦЕЛОДНЕВНА НА ОРГАНИЗАЦИЯ УЧЕБНИЯ ДЕН ЧРЕЗ:

2.1. наблюдение и оценка на поведенческите ситуации по време на заниманията по интереси;

2.2. грижа за опазване здравето и живота на учениците;

2.3 дидактически игри - образователни и развиващи;

2.4.народни традиции, обичаи и празници;

2.5.безопасност на движението по пътищата;

2.6.патриотично възпитание и изграждане на националното самочувствие;

2.7.приложни дейности за изготвяне на подходяща украса за празниците.

3. В „ЗАНИМАНИЯ ПО ИНТЕРЕСИ” ПО ЧЛ. 20 И ЧЛ. 21 ОТ НАРЕДБА ЗА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ

3.1. Основна цел на клубовете е чрез заниманията по интереси да се подкрепя развитието на ключовите компетентности на учениците в областта на математиката, информатиката, природните науки, технологиите и спорта.

3.2. Специфични цели:

- развитие на потенциала за учене, творческия и спортния потенциал на учениците; приобщаване на учениците чрез формиране на общности по интереси;
- превръщане на училището в по-привлекателно място за развитие и изяви;
- включване на общността и родителите/близките на учениците в извънкласните дейности по интереси.

Развитие на допълнителни знания, умения и компетентности у учениците, свързани с подкрепа за развитие на способностите им, извън тези които са включени в задължителната училищна подготовка.

осмисляне на свободното време на учениците чрез насочването им към дейности за развитие на индивидуалните им способности и интереси;

* създаване на перспектива в училищата чрез извънучебна дейност всеки участник да придобие увереност в собствените си сили, да формира и реализира собствени стратегии за успех и мотивация за учене;

създаване на условия за развитие на социалната принадлежност, засилване на културната и националната идентичност и повишаване на етническата толерантност и мултикултурната интеграция.

3.3. Спазване на изискванията:

■ заниманията по интереси по тематични направления "Дигитална креативност", "Природни науки", "Математика" и "Технологии" да са не по-малко от 40 на сто от общия годишен брой часове за организирани занимания по интереси в училището;

минимум 5% - външни лектори;

да се включат минимум 20% от учениците и ЗИ.

4. ЧРЕЗ ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПОЛИТИКИ ЗА ПОДКРЕПА НА ГРАЖДАНСКОТО ОБРАЗОВАНИЕ В СУ „Никола Й. Вапцаров“:

4.1. Определянето на училищни ритуали, свързани с:

- откриването и закриването на учебната година;
- официалното раздаване на удостоверения за завършен първи клас, начален етап на основната степен, свидетелства за основно образование, удостоверения за завършен първи гимназиален клас, дипломи за средно образование, сертификати и др.;
- награждаване на отличили се ученици и учители;
- честването на националния празник, на официалните празници, на дните на
- национални герои и будители, на празника на патрона на училището.

4.2. Възпитаването на трайни навици за отдаване на почит и израз на националното самосъзнание чрез:

- изслушване на националния химн в тържествени за държавата училището моменти;
- поставяне на националния флаг на фасадата на училището.

4.3. Интегрална част от институционалните политики, насочени към гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, подкрепата за мултикултурната среда.

5. ЧРЕЗ ДЕЙНОСТИ ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯТА НА НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА „БЕЗ СВОБОДЕН ЧАС”, МОДУЛ „БЕЗ СВОБОДЕН ЧАС В УЧИЛИЩЕ”

5.1. Основни цели:

- да помогне на учителите - неспециалисти да обучат учениците на жизнено важни и социални умения за сметка на безцелното и неосмислено прекарване на времето си в „свободните” часове;
- да ангажира „свободното” време на учениците по време на училищната им заетост по жизненоважни за тях въпроси, които в една или друга степен не се разглеждат по същество от учебните програми по учебните предмети от учебния план;
- да предизвика интереса на обучаваните и да спомогне за тяхната социална ангажираност към проблемите на обществото като цяло и в личен план;
- разглежданата проблематика да „прибере” учениците в училище и в този смисъл да гарантира както живота и здравето им, така и да повиши авторитета и отговорността на училището като обществено значима институция.

5.2. Основни задачи:

- учениците да участват пряко в дискусии, форуми и дебати по обществено значими и социални въпроси;
- да се изградят у тях нагласи за грижливо отношение към продуктите на човешкия труд;
- да се доразвият поредицата от личностни качества като:
 - умения за общуване при решаване на социални проблеми в бита;
 - умения, осигуряващи предприемчивост, прецизност и дисциплинираност; умения за вземане на решения;
 - умения за отстояване на безопасно поведение и поемане на отговорност;
 - да се формира достатъчна за етапа на образование организационна, икономическа, здравна, естетическа и екологична култура.

6. УЧЕНИЧЕСКО САМОУПРАВЛЕНИЕ И ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО

6.1. В политиката на училището е залегнала подкрепата на инициативността и участието на учениците чрез подходящи за възрастта им включващи демократични практики, като: участие в различни форми на ученическо самоуправление и представителство; организиране на доброволчески дейности във и извън училище;

- У организиране на училищни кампании, подкрепящи здравето, толерантността, социалната чувствителност, правата на човека, опазването на околната среда;
 - развиване на младежкото лидерство;
 - участие в клубове и неформални групи по интереси;
 - реализиране на форми на посредничество, решаване на конфликти, превенция на агресията;
- проучване на мненията, нагласите и очакванията на учениците относно процеса и съдържанието на училищното образование и предложения по училищния живот.

6.2. Формите на ученическо самоуправление и представителство се определят според правото за участие, избора на председател, мандатността, числеността, основните функции са регламентирани в Е1риложение № 6 към чл. 17, ал. 2 от Наредбата за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.

ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

- Всеки преподавател има право на избор на тема от учебната програма. При избора се има предвид възрастта на учениците и най -вече техния интерес към определена проблематика. За да няма дублиране на теми, при усвояване на определена тема учителят отразява това в дневника на паралелката. При наличие на проявен интерес от страна на учениците по определена тема, се допуска разискване в рамките на следващ „свободен” час, от следващ заместник. Това повторение също се отразява в учебната програма за съответния клас.

- Основна форма на работа - дискусия. Други форми - казуси, анкети, изследвания, сбирки, ситуационни игри, тематични презентации, лекции от други специалисти, есета, портфолиа.
- Основен принцип на работа - активност и дискуссионност, които позволяват активно участие на учениците, възможности за изразяване на собствени ценности, нагласи, гледни точки.
- Учебната програма не предполага записване на учебен план и вписване на цифрови оценки. Оценката за участието на учениците е само качествена. Значимите резултати и нетрадиционните решения се публикуват на сайта на училището.

Контрол по изпълнението на Учебната програма се осъществява от директора на училището.

Приложение № 1

Примерни теми според тематичните области, съгласно Приложение № 5 към чл. 11, ал. 3
(Изм. и доп. - ДВ, бр. 80 от 2018 г., в сила от 28.09.2018 г.)

РАМКОВИ ИЗИСКВАНИЯ ПРИ ОРГАНИЗИРАНЕ НА ЧАСА НА КЛАСА

№	Тематични области	Теми	Минимален брой часове по тематични области и класове
1.	Патриотично възпитание и изграждане на националното самочувствие	Национални и официални празници: „Ден на народните будители” „Трети март” „Ден на българската просвета и култура и на славннската писменост” Официални празници на РБ: „Коледа”, „Великден”	I - XII клас - 4 ч.
2.	Толерантност и интеркултурен диалог	„Какво е толерантност“ - I кл. „По какво си приличаме“ - II кл. „Правила на толерантността“ - III кл. „Толерантност и доброта“ - IV кл. „Зачитане на личността на другия“ - V кл. „Толерантни заедно“ - V кл. „Да се приобщим“ - VI кл. „Еднакви в различието и различни в еднаквостта“ - VI кл. „Толерантността в училище“ - VII кл. „Толерантност и родители“ - VII кл.	I - IV клас - 1 ч. V- VII клас - 2ч VIII клас - 1 ч IX клас - 1 ч X клас - 1 ч XI клас - 1ч XII клас - 1ч

		„Общуване между два свята - моя и на другия” - VIII кл. „Междупличностни отношения и интеркултурна принадлежност” - IX кл. „Търпението като добродетел” - X кл. „Аз или другият...или НИЕ?”-XI кл. „От толерантност към достойнство” - XII кл.	
3.	Финансова и правна грамотност, вкл. „Моето първо работно място	„ Нужди и желания” „ Приходи и разходи в семейството” „ Местни и държавни данъци”⁴ Правата на човека: > Гражданско право > Трудово право > Търговско право „Конституция на Република България” „Права и задължения на гражданите” „ Международни институции в защита на човешките права” „Права в България и ЕС”	VIII клас - 2ч IX клас - 2ч X клас - 2ч XI клас - 2ч. XII клас - 12ч.
4.	Военно обучение и защита на родината	IX клас - 1. Задължения и а гражданите на РБългария по отбраната на страната. 2. Същност и съдържание на гражданско-военните отношения. 3. Оказване помощ на населението от въоръжените сили при кризи от военен характер. 4. Действия за оцеляване при актове, извършвани от терористични, екстремистки и престъпни групи и военни действия, както и при откриване на не взривен и боеприпаси. 5. Защита на критичната инфраструктура и участие на въоръжените сили в спасителни и евакуационни действия. X клас - 1 Въоръжени сили на РБ- история и настояще. 2. Мисии и задачи на въоръжените сили на РБ; Участие в операции и мисии извън територията на страната. 3. Същност, цели и задачи на резерва на въоръжените сили на РБ. 4. Въоръжение и екипировка на военнослужащите във видовете въоръжени сили. 5. Приемане на служба във въоръжените сили и резерва.	IX кл. - 5ч. X кл. - 5ч.

5.	Безопасност и движение по пътищата	Темите по БДП, съгласно заложения брой учебни часове в Наредба № 13 за ГЗЕИО и действащите учебните програми, са представени в Приложение № 2 към настоящата програма.	I клас -9 ч. II - IV клас - 6 ч. V-VII клас - 5 ч. VII-X клас-4 ч. XI-XII клас - 1 ч.
6.	Защита на населението при бедствия, аварии,и катастрофи; оказване на първа помощ	I клас 1. Силен вятър (ураган),смерч. 2. Гръмотевична буря, мълния. 3. Огънят - приятел и враг на човека. 4. Понятие за първа помощ. II клас 1. Снежна буря. 2. Земетресение. 3. Източници на запалване. 4. Преохлаждане и измръзване. Изгаряния. III клас 1. Наводнение, порой, свлачища. 2. Наводнение, порой, свлачище. 3. Опасности от пожар в горите и селското стопанство. 4. Отравяния. IV клас 1. Индивидуални средства за защита . 2. Сигнали за оповестяване на населението при възникване на бедствия и аварии. 3. Отравяния. 4. Дишане и сърдечна дейност. V клас 1. Поведение и действие на учениците при различни замърсявания. 2. Поведение и действие на учениците при различни замърсявания. 3. Поведение при пожар в жилищни и обществени сгради. 4. Поведение при пожар в жилищни и обществени сгради. 5. Психологическа помощ и подкрепа при природни бедствия, аварии и катастрофи. VI клас 1. Сигнали на Гражданска защита. 2. Правила за действия по сигналите на Гражданска защита. 3. Пожарна опасност в а веществата и материалите. 4. Пожарна опасност на веществата и материалите.	I - IV клас - 4 ч. V- X клас - 5 ч. XI-XII клас-3 ч.

5. Подходящи дейности при стрес и паника.

VII клас

1. Отровни вещества.
2. Начини за защита от отровни вещества.
3. Процес на горене.
4. Средства за пожарогасене.
5. Поведение при пожар.

VII клас

1. Опасни вещества и материали.
2. Пожари. Самовъзпламеняване
самозапалване.
3. Поведение при спасяване в различни
критични ситуации. ;
4. Първа помощ при биологично замърсяване.
5. Правила за поведение и действие на
учениците при бедствия, аварии катастрофи.
Проиграване на плана за евакуация.

IX клас

1. Опасни строителни вещества и материали.
2. Опасни полимерни вещества и материали.
3. Поведение при спасяване в различни
критични ситуации.
4. Първа помощ при слънчев и топлинен
удар.
5. Правила за поведение и действие на
учениците при бедствия, аварии катастрофи.

X клас

1. Защита от продуктите на горене.
2. Опасни вещества и материали.
3. Поведение при спасяване в различни
критични ситуации.
4. Първа помощ при загуба на съзнание.
5. Правила за поведение и действие на
учениците при бедствия, аварии катастрофи.

IX клас

1. Пожарна опасност на автомобили и мерки
за безопасност.
2. Поведение при спасяване в различни
критични ситуации.
3. Правила за поведение и действие на
учениците при бедствия, аварии катастрофи.

XII клас

1. Индивидуални и колективни средства за
защита - употреба и поведение при пожар в
обществена сграда.
2. Загуба на съзнание, клинична и биологична

и поведение/.

		3. Правила за поведение и действие на учениците при бедствия, аварии и катастрофи.	
7.	Превенция на насилието, справяне с гнева и с агресията; мирно решаване на конфликти	„Разпознаване на емоциите” „Техники за овладяване на емоциите” „Вербално и невербално общуване” „Справяне с агресията” „Превенция на насилието в училище” „Мирно решаване на конфликти”	(-IV клас - 1 ч V-XII клас -2ч
8.	Превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха; киберзащита	„Поведение при терористична заплаха” „Антитерористични органи” „Безопасно сърфиране в интернет (киберзащита)”	1-^ клас - 1 ч V-XII клас -2 ч
9.	Кариерно ориентиране	„Професиите на моя род и аз” - IV клас „Новите професии и интернет” - VII клас „Моето професионално аз” - X клас	IV клас - 1 ч. VII клас - 1 ч. X клас - 1 ч.
10.	Превенции и противодействие на корупцията	„Разпознаване на корупцията” „Противодействие на корупцията” „Антикорупционни органи”	V—VII клас - 1 ч. VIII-XII клас - 2 ч.
11.	Електронно управление и медийна грамотност	„Новини за деца“ - IV клас „Права и отговорности в дигитална среда“ — V клас „Как да разпознаем фалшивите новини“ - VI клас „Приятел и неприятел в интернет“ - VII клас „Онлайн тормоз“ - IX клас „Как да уча ефективно в интернет“ - X клас „Нететикет и общуване“ - XI клас „Психично здраве и интернет“ - XI клас „Виртуална реалност и виртуален „Аз-образ“ - XI клас „Електронното обучение и аз“ - XI клас	IV-VII клас - 1 ч. IX-X клас 1 ч. XI клас - 4 ч.

Годишно разпределение на темите
по Безопасност на движението по класове
за учебната 2022 -2023 година

Клас	Месец	Тема
I	септември октомври ноември декември януари февруари март април май	1. Моят безопасен път до училище и обратно. 2. Моят робот знае безопасен път до училище. 3. Пешеходна пътека. 4. Аз не пресичам сам. 5. Пътен светофар за регулиране на движението и пешеходците. 6. Двуколесни пътни превозни средства. 7. Знам къде съм. 8. Знам къде са пътните превозни средства. 9. Знам къде са другите.
II	септември октомври ноември февруари март април	1. Улиците до моето училище. 2. Моят робот знае къде да пресича. 3. Алгоритъм за безопасно пресичане. 4. Пътен светофар за регулиране на движението и превозни средства. 5. Отивам на училище с автобус, трамвай, тролейбус, лек автомобил. 6. Виждам и чувам пътните превозни средства.
III	септември октомври ноември февруари март април	1. Път. Елементи на пътя. 2. Велосипед. 3. Пътен светофар за велосипедисти. 4. Безопасни места за управление на велосипед. 5. Моят робот спазва сигналите на светофара 6. Знам къде са пътните превозни средства.
IV	септември октомври ноември февруари март април	1. Пътни знаци, пътна маркировка 2. Кръстовища 3. Пътни превозни средства, използвани в селското стопанство 4. В населено място Извън населено място 5. Виждам пътните превозни средства 6. Чувам пътните превозни средства
V	октомври декември февруари април юни	1. Ползите от карането на велосипед. 2. Моят велосипед - устройство на велосипеда. 3. Пътни знаци, регулиращи движението на велосипеда. 4. Поддръжка и подготовка на велосипеда за безопасно управление. 5. Знам и мога да управлявам велосипед.
VI	октомври декември февруари април юни	1. Етични взаимоотношения между участниците в движението. 2. Поведение в обществен транспорт. 3. Конфликт на пътя. 4. На пътя - с чувство за отговорност. 5. Личните качества на участниците в движението.
VII	октомври	1. Видове пътища и начините за движение по тях.

	декември февруари април/юни	2. Движение при ограничена и намалена видимост. 3. Безопасно ограничение през нощта. 4. Движение по хлъзгав път. 5. Движение при особено трудни условия.
VIII	октомври декември февруари април	1. Движение извън населено място през деня. Ж.П прелези. Маневри на пътя. 2. Движение извън населено място през нощта и при различна видимост. 3. - ППС и МПС. - Системи за пасивна и активна безопасност. 4. Основни правила на движението през отделните части на денонощието в извън населените места.
IX	октомври декември февруари април	1. Структура на пътя. Видове маркировка. 2. Групи пътни знаци. 3. Скорост на движение на МПС (автомобил, мотоциклет, моторедвел, велосипед (вкл. ел. скутери, ховърбордове). 4. Действия на водача, според средствата за регулиране на движението.
X	Октомври Декември февруари април	1. Транспортна култура и дисциплина на пешеходците и водачите. 2. Категоризация на МПС. Правоспособност на водачите. 3. Административни наказания за нарушителите 4. Влияние на алкохола, наркотиците и други упойващи вещества при управление на МПС.
XI	Януари	Особени правила за някои участници в движението. Пътнотранспортни произшествия.
XII	Януари	Решава казуси за: • поведението на зрелостниците, на отношенията на водачите на МПС и на органите за контрол на движението по пътищата в периода на абитуренските балове; спазване на правилата за движение по пътищата, абстрахирайки се от влиянието на връстниците си и от другите участници в движението по пътищата; • рисковете от злополука на пътя и на възможностите за приемане на рискове; • скоростта на движение на МПС и влияето ѝ върху спирачния път, спазване на дистанцията.

**Теми по гражданско образование, преподавани от заместващи учители, неспециалисти по
НП „Без свободен час“, Модул „Без свободен час в училище“**

I клас

1. Моето семейство.
2. Лична хигиена, чистота и здраве.
3. Загърсяване на околната среда и последиците от това.
4. Гордея се, че съм българче.
5. Мога да бъда мил с моите съученици и приятели.
6. Пресичам безопасно.
7. Моето училище.
8. Спортът е здраве.
9. Какво е толерантност?
10. Природни бедствия.

I клас

1. По какво си приличаме?
2. Хигиена на човешкото тяло.
3. Източници на замърсяване на околната среда.
4. Моят род и моята родина.
5. Общуване с връстниците.
6. Пътни знаци.
7. Забележителности в моя град.
8. Заедно учим, играем и творим.
9. Професиите на моите родители.
10. Природни бедствия.

II клас

1. Правила на толерантността.
2. Как да се храним и живеем здравословно.
3. Разделно събиране на отпадъци - рециклиране.
4. Народни будители и борци за свобода.
5. Не на агресията и насилието.

6. Опасни ситуации на пътя.
7. Символите на моята родина.
8. Български празници, обреди и ритуали.
9. На кого искам да приличам.
10. Какъв ще стана, когато порасна.

III клас

1. Толерантност и доброта.
2. Тайните на здравословното хранене.
3. Екологични проблеми.
4. Защо се гордея с моята Родина.
5. Конфликтите - как да ги разрешаваме.
6. Моят безопасен маршрут до дома.
7. България - балканска и европейска държава.
8. Бюджет - как да планираме разходите си.
9. Енергоспестяващи източници.
10. Те ни славят по света.

IV клас

1. Да бъде чисто нашето училище.
2. Общуване без насилие.
3. Поведение на обществени места.
4. Поведение при бедствие - земетресение, пожар, наводнение.
5. Предпазване от вирусни заболявания/ СОУЮ 19.
6. Безопасен ли е интернет?
7. Техники за овладяване на емоциите.
8. Умения за работа в екип.
9. Какъв искам да стана?
10. Хранене и здраве.

V и VI клас

1. Епидемии и предпазни мерки.
2. Създаване и поддържане на чиста училищна среда.
3. Урок по благодарност.
4. Поведение на обществени места.
5. Техники за овладяване на емоциите.
6. Спорт и здраве.
7. Евакуации при природни бедствия.
8. Сигурност в мрежата.
9. Да защитим природата и гората.
10. Отношенията между хората.

VII клас

1. Стратегии за преодоляване на стрес.
2. Защо трябва да казваме това, което чувстваме.
3. Общуване без насилие.
4. Правила за поведение при ветрове и гръмотевични бури.
5. Хранене и здраве.
6. Създаване на екологично чиста училищна среда.
7. Да съм свободен без зависимости.
8. Да се научим да живеем с другите.
9. Проверявай източниците, открий фалшивата новина!
10. Защо е важно къде ще продължи образованието си.

VIII клас

1. Нашето училище и неговият патрон Добри Войников.
2. 20 ноември - Ден на правата на детето.
3. Международен ден на жената.

4. Празникът на светите братя Кирил и Методий.
5. Приятелството или как да ни харесват другите.
6. Какво е психично здраве и защо е важно.
7. Предпазване от Ковид 19 (тема изготвена от специалист).
8. Децата и глобалните проблеми на човечеството.
9. Дрогата и нейното влияние върху юношеския организъм.
10. Безопасен ли е Интернет?

IX клас

1. Моят град празнува (17.09.).
2. Съединението.
3. Ден на народните будители.
4. Човекът срещу природата (15 май, Световен ден на климата).
5. Техники за овладяване на емоциите.
6. Първа помощ (тема изготвена от специалист).
7. Екология и здраве.
8. Закаляването-извор на устойчивост.
9. Училището като демократична общност.
10. „Мъжки“ и „женски“ професии.

X клас

1. Раждането на съвременната българска държава (6.09.1885 г., 22.09.1906 г.).
2. Ако Левски беше жив... (18.02.).
3. Ден на Ботев и загиналите за свободата на България (2 юни).
4. Световен ден на околната среда (5 юни).
5. Защо е хубаво да казваме това, което чувстваме.
6. Поведение при пожар, наводнение, земетресение (тема изготвена от специалист).
7. Стресът и как да се предпазим от него.
8. Кибертероризъм (тема изготвена от специалист).

9. Здравословен стил на живот.
10. „Сенчестата“ страна на политиката: корупция, властолюбие, арогантност.

XI клас

1. Независимостта на България.
2. Българската Екзархия (27.02.1870 г.).
3. Априлското въстание.
4. Екопрозорец, (22 април, Международен ден на земята).
5. И момчетата могат да плачат.
6. Европейски съюз. Институции на Европейски съюз.
7. Как да бъдем добре информирани граждани (Информираност и невежество).
8. Идеалният родител.
9. Агресията около нас.
10. Индивид, личност, различност и идентичност.

XII клас

1. Освобождението на България (3 март).
2. Конституцията - основен закон на нашата държава (16.04. Търновската конституция).
3. Урок по благодарност.
4. Гражданска отговорност.
5. Аз и другите: толерантност, добронамереност, егоизъм и суета.
6. Глобализация и идентичност или как да бъдем себе си в свят без граници.
7. Моето първо работно място.
8. Закон, гражданско неподчинение и граждански произвол.
9. Съхранена природа и човешки прогрес.
10. Културни различия, толерантност и конструктивни взаимодействия.